

Ι Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Υ 1955

ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ

Θέατρο Σαμαρτζή (Θίασος Μ. Φωτόπουλου-Ντ. Ήλιόπουλου): Στ. Φωτιάδης, «Στραβοτιμονιές», κωμωδία σὲ τρεῖς πράξεις.

Εἶδαμε πρόσφατα στίς καλοκαιρινές σκηνές ἄρκετὰ ἔργα ποὺ δὲν μποροῦν νὰ χαρακτηρισθοῦν ἀλλιώτικα παρὰ «θεατρογραφήματα»· γιατί ὅσο κι ἂν γυρέψαις, μᾶς στάθηκε ἀδύνατο ν' ἀνακαλύψουμε τί ἄλλο ἀπὸ τὴ θέληση νὰ σαρωθεῖ ὁπωςδήποτε ἓνα κείμενο ποὺ θὰ παραδοθεῖ σ' ἓνα θίασο ὑπαγόμενος τῇ συγγραφῇ τους. Στίς καλύτερες περιπτώσεις, τὸ μοναδικὸ προσόν τους ἦταν κάποια δεξιότητες στὴν κατασκευὴ τους.

Ἔτσι, ὕστερα ἀπὸ τίς πολλὰς ἀσημαντότητες ποὺ παρακολούθησαμε, οἱ «Στραβοτιμονιές», μὲ τίς ὁποῖες ὁ κ. Στ. Φωτιάδης ζητεῖ νὰ μᾶς μεταδώσει κάποια πεποιθήσή του, μᾶς προκάλεσαν μᾶλλον ἀγαθὴ ἐντύπωση. Ἡ θέση τοῦ συγγραφέα δὲ γίνεται βέβαια παραδεχτὴ ὁ κ. Φωτιάδης δὲν κατορθώνει οὔτε παροδικὰ—ὅσο διαρκεῖ ἡ παράσταση—νὰ μᾶς πείσει γιὰ τὴν ὀρθότητα τῶν ἀντιλήψεών του. Ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι ἀδίκο καὶ παράλογο στοὺς γάμους τὸ χρῆμα νὰ συνδυάζεται μὲ τὸ χρῆμα, νὰ ἐπισωρεύεται ἀντὶ νὰ μοιράζεται. Τοῦτο εἶναι ἀναμφισβήτητα ὀρθό· εἶναι ὅμως τόσο ὀρθὸ ὥστε ἐφαρμόζεται κανονικά· παντρεύονται κάθε μέρα ἄνθρωποι μὲ ἄνισες περιουσίες. Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἄγραφος νόμος οὔτε ἔθιμο ποὺ νὰ δυσκολεύει τοὺς τέτοιους γάμους.

Ὁ κ. Φωτιάδης λοιπὸν, ἐπιζητῶν, ἂν ἐπέμανε στὴν ἀρχικὴ του σύλληψη, θὰ παραβίαζε ἀνοιχτὰς πόρτες, ὑποχρεώθηκε νὰ προχωρήσει ἀκόμα πρὸς πέρα: φτάνει νὰ ὑποστηρίξει ὅτι πρέπει νὰ ἀνακατεῦνται καὶ οἱ κοινωνικὲς τάξεις. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο λανθάνεται. Φυσικά, ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ Ἄρη, ἀπὸ τὴν

ὑπόψη τοῦ ἀπόλυτου, ἔχει δίκιο· συμβαίνει ὅμως ἡ πραγματικότητα νὰ ὑπακούει πολὺ περισσότερο, παρὰ στὸ νόμο τοῦ ἀπόλυτου, στὸ νόμο τῆς σχετικότητος. Φυσικά, ἡ τύχη κάθε γάμου εἶναι προβληματική καὶ ἀβέβαιη· ἀλλ' ὁ γάμος ἀνθρώπων ποὺ δὲν ἔχουν τὴν ἴδια καλλιέργεια, τὴν ἴδια μόρφωση, τὴν ἴδια ἀνατροφή, εἶναι κεῖνος ποὺ ἔχει τίς πιὸ λίγες ἐλπίδες ἐπιτυχίας. Γιατὶ ἔχει παρατηρηθεῖ ὅτι ἀκόμα καὶ οἱ γάμοι ἀλλοεθνῶν, ἔστω καὶ ἂν ὁ ἄντρας καὶ ἡ γυναῖκα βρίσκονται στὸ ἴδιο ἐπίπεδο, καταλήγουν τὸ πιὸ συχνὰ σὲ ναυάγιο, γιατί ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὸ ζεῦγος διαφορὲς νοοτροπίας καὶ ψυχροσύνθεσης ἀγεφύρωτες. Ὁ κ. Φωτιάδης μπορεῖ νὰ εἰρωνεύεται τὰ γαλλικά, τὴ γλωσσομάθεια, τοὺς καλοὺς τρόπους· εἶναι ἐν τούτοις γεγονὸς ὅτι ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν ὀργανικές, ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἐπίκτητες, ιδιότητες.

Ὅταν, στὸ τέλος τῆς κωμωδίας του, οἱ γονεῖς τῶν πλουσιόπαιδων ἐνδίδουν καὶ παραδέχονται νὰ δεχθοῦν στὸ ἀρχοντικό τους τὴν κοπέλα τῆς συνοικίας ποὺ ἐρωτεύθηκε ὁ γιὸς τους καὶ τὸν σοφὲρ ποὺ ἐρωτεύθηκε ἡ κόρη τους, δὲν εἴμαστε καθόλου, μὰ καθόλου σίγουροι ὅτι στὸ ἀρχοντόσπιτο τὰ νέα ζεύγη δὲ θὰ δυστυχήσουν τὸ ἴδιο, ὅπως ἂν εἶχαν παραμείνει στὸ φτωχόσπιτο, ὅπου οἱ στερήσεις εἶχαν κιόλας ἀρχίσει νὰ φθείρουν τὴν ἀγάπη τους. Στὸ ἀρχοντόσπιτο, ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἄδικο καὶ παράλογο, οἱ ἀνεπάρκειες τῶν συντρόφων τους—δὲ γίνονται ἀλλιῶς—θὰ γίνουν αἰσθητὲς στὰ πλουσιόπαιδα, θὰ τὰ ἐνοχλήσουν καί, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, θὰ προκαλέσουν μέσα τους κάποιο συναίσθημα μειονεκτικότητος, κάποια ντροπή. Καὶ ἡ ντροπὴ σβήνει—ἀλίμονο—τὸν ἔρωτα, τὸ πάθος, ὅσο καὶ οἱ στερήσεις.

Ἄλλωστε, πῶς νὰ πιστέψουμε ὅτι τόσο ὁ γιὸς τοῦ μεγάλου βιομήχανου ποῦ, ὅπως μᾶς τὸ δείχνει ὁ συγγραφέας, ἀποφασίζει τὸ γάμο προπάντων ὅταν φοβᾶται τίς ἀπειλὲς καὶ τὴν κουμπούρα τοῦ ἀδερφοῦ, ὅσο, προπάντων, ἡ κόρη ποὺ ὁ συγγραφέας μᾶς τὴν παρουσιάζει στὴν πρώτη πράξη παραχαϊδε-

με τη συκαρτισιούλα, αίσθανθησαν για τη κοπέλα της συνου-
λίας και τὸν σφεδρὶ τίποτ' ἄλλο ἀπὸ ενα σφοδρὸ σαρκικὸ πό-
θο, Πιστεύει πραγματικῶς ὁ κ. Φωτιάδης ὅτι ἡ ἐρωτικὴ ἐξα-
ψη, κα. μόνον αὐτῇ, ἐξασφαλίζει τὴ διάρκειά τῆς ἀγάπης,

“Ὅσες ὁμῶς ἀντιρρήσεις κι ἀντιπροκαλοῦν μέσα μας οἱ
«Στραβοτιμονιές», τὸ ὅτι διεγείρουν ἡ διάθεση τῆς συζήτη-
σης εἶναι σαφὴς ἐδειξέη ὅτι ἔχουν κάποιο περιχόρμνο, ὅτι δὲ
ἀφήνουν ναρκωμένο τὸ ἐνδιαφέρον. Τὸ ἐνδιαφέρον ἐνισχύεται
καὶ γιατί ὁ κ. Φωτιάδης δείχνει σ' αὐτὴ τὴ νέα ἰωμωδία του,
εστω κι ἂν ἡ τρίτη πράξη εἶναι ἀσθενής καὶ τὸ τελικὸ happy
end ἀπροετοίμαστο, ἀπότομο καὶ ἐμβιασμένο, ὅτι βρίσκεται
σὲ αἰσθητότατη ὁδο. Ἡ θεατρικὴ κίεση στὶς δύο πρῶτες
πράξεις εἶναι ζωηρή, τὰ ἀπρόοπτα ποικιλίζουν τὴ δράση χωρὶς
νὰ ξεφεύγουν ἀπὸ μιὰ ἁρμονικὴ γραμμὴ, ὁ διάλογος ἔχει
στισιτάδα, ἡ ὅλη σύνθεση εἶναι δουλεμένη καὶ ἰσορροπημένη,
τὰ πρόσωπα τοῦ ἐργου—χωρὶς νὰ νὰ φτάνουν νὰ γίνουν χα-
ραχτήρες—εἶναι τύποι ἀνάγλυφο καὶ ζωντανοί, καὶ στὴ δεύ-
τερη πράξη ἡ σατιρικὴ σκηνὴ τῆς πρώτης ἐπίσκεψης τῶν
πλούσιων συμπέθερων στὸ φτωχόσπιτο, ὅπου ὕστερα ἀπὸ τὴ
γνωριμία, τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὸ κόθισμα γύρω γύρω σὲ
καρέκλες ἐπακολουθεῖ μιὰ ἀμήχανη σιωπὴ, εἶναι ἐξαιρετική.
Ἔχει μὲν συγγραμμὴ, πληρὴ στο βάθος, λιμιόγητα, ἐν-
τελὲς ἀριστῆς ποιότητας

Ἡ σιγνοθεσία τοῦ κ. Ἡλιοποῦλου ἀνεδούξε τὸ ἐργο δει-
κνύει νὰ πῶ τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸ ταίξιμο τῶν δυο πρωταγωνι-
στῶν. Οἱ κ. Ἡλιόπουλος καὶ Φωτόπουλος εστράφησαν, μαγνή-
τισαν τὸ κοινόν, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς καὶ μόνο μὲ τὸ προσωπικόν,
ιδιότυπα ἐκφραστικὰ τοὺς μέσα. Δὲ φρόντισαν καθόλου νὰ
βγοῦν ἀπὸ τὸν ἐν-ὄψιν γιὰ νὰ προσαρμοσθοῦν στὶς ἰδιαί-
τερες ἀξιώσεις τοῦ ρόλου τοὺς καὶ ν' ἀποτιναξοῦν τὴν τυπο-
ποίησίν τοὺς. Ἀπὸ τότε ποὺ βεβαιώθηκαν ὅτι ἀρέσει, ἐπανα-
παύονται σ' αὐτήν.

Πολὺ τιδ' ἀξιόλογη ἦταν ἡ ἐρμηγεία τῶν δευτέρων ρόλων,

τῶν κ.κ. Κονταρίνη, Χριστοφορίδῃ καὶ Ἀργύρῃ, καὶ ἰδιαίτερα τῶν γυναικείων στελεχῶν τοῦ θιάσου. Ἡ Κα Καρτζή φανέρωσε καὶ πάλι ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη ἄνεση μὲ τὴν ὁποία κινεῖται στὴ σκηνή, ἔχει τὸ χάρισμα νὰ προσδίνει κάποια πνευματικότητα ἀκόμα καὶ στοὺς ρόλους ποὺ στεροῦνται ἀπὸ αὐτήν. Ἔτσι ἀξιοποιεῖ καὶ τοὺς ἀσήμαντους ρόλους τῆς. Ἐπιπρόσθετα, καὶ προπάντων, εἶναι προικισμένη μὲ τὸ προσόν, ποὺ ἅμα δὲν εἶναι ἔμφυτο δὲν ἀποχτιέται, νὰ ἔχει ἀπάνω στὴ σκηνὴ ἀχτινοβολία, νὰ εἶναι μιὰ παρουσία. Γοητεύει, ἐπιβάλλεται. Ἰδιαίτερα πρόσεξα καὶ τὸ γελοιογραφοπλαστικώτατο μπῆρο τῆς Κας Βιτσώρη, τὴ χάρη καὶ τὴν εὐγένεια τῆς Κας Ἐγυπίδου καὶ τὴν αἰσθητικὴ ἀπλότητα τῶν ἐκφραστικῶν μέσων τῆς Κας Καπελαρῆ.

Ὁ κ. Βακαλὸ ἀναπαράστησε τὸ ἐσωτερικὸ ἐνὸς λαϊκοῦ σπιτιοῦ πιστὰ καὶ μὲ γοῦστο, καὶ μὲ ἀσφαλτὴ ἐξοικονόμηση τοῦ χώρου. Ἡ κάθε λεπτομέρεια ἦταν τοποθετημένη ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε καὶ προσαρμοσμένη στὰ ἄλλα καθέκαστα.